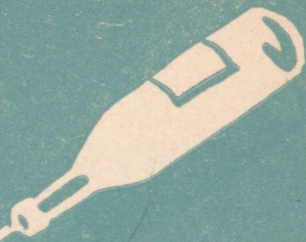

V. SINAISKAJA

Föed
Talgavand
ojakestest...

V. SINAISKAJA

JÕED ALGAVAD
OJAKESTEST

EESTI RIIKLIK KIRJASTUS

TALLINN 1960

Originaali tiitel:

В. Синайская

РЕКИ НАЧИНАЮТСЯ С РУЧЕЙКОВ...

Государственное издательство
политической литературы
Москва 1959

Tõlkinud H. Seping

Missugusena jõuab inimene kommunismi? See küsimus erutab praegu igauhte, paneb põhjalikult järele mõtlema, vahel aga ka iseennast kriitiliselt vaatlema: kas oled vääriline, kas kõlbad elama kõige täiuslikumas, kõige õiglasemas ühiskonnas?

Me võtame endaga kommunistlikku homsesse kaasa kõik kaunid omadused, mis on olemas nõukogude inimesel. Kuid tulevikus ei saa ega tohi olla kohta nendel, kes tallavad jalge alla meie moraali põhimõtteid, kes ei lase meid rõõmsalt elada ja töötada. Suurt kahju tekitab meie riigile joomine — nähtus, mis on nõukogude korrale täiesti võõras. Ent me kohtame veel sageli inimesi, kes kalduvad arvama, et mis tahes ettekäändel korraldatud jooming on vaid süütu ajaviide. On see aga tõepoolest nii?

Brošüüris toodud elulähedastes olustikupiltides näidatakse, kuidas viinakirg rikub ja laastab inimese hinge, purustab perekonna, viib oma ohvri süüpink, muudab sageli isegi hea töötaja tööpõlguriks ja praagitegijaks. Kogu pahe algab tavaliselt väikesest komistusest, pitsist viinast. Eks vanasõnagi ütle: „Jõed algavad ojakestest, joomine — klaasikestest.“ Ja see on targasti öeldud.

2

RASKE JUHTUM...

Laual valendas sedel: „Elu on igati ummikus, lähen minema, ära mind otsi. Nikolai.“ Zina karjatas nõrgalt ja vajus tooliservale. Suuri vaevu suutis ta end tagasi hoida, et mitte valjusti nutma puhkeda: väike Vova oli erksa unega, teda ei tohtinud äratada...

Zina abielu polnud õnnelik.

Pahandused olid alanud juba ammu, aastat viis tagasi, Nikolaiga kooselu esimestest kuudest peale. Zina ootas õhtuti meest, tundis muret, kui ta hilines. Nikolai aga tuli tihti lõbusas tujus, oli jutukas ja lehkas viina järele. Zina tummale küsimusele naeratas ta süüdlaslikult ja ütles naise käsi suudeldes: „Nii oli vaja, kallis sõber, anna andeks.“

Zina andestas kerge südamega, uskus, et see läheb mööda, et mehe joomised on vaid juhuslikud.

Peagi sündis pisike Vova ning nüüd oli kogu hoolitsus ja ärevus seotud väikesega.

„Kolja hakkab tingimata kodu armastama,“ rahustas end Zina. „Elu läheb paremaks.“

Kuid ei läinud. Mees hakkas veelgi rohkem jooma. Uha sagedamini tuli ta Zina ja väikese Vova juurde koju „auru all“. Siis oli ta täiesti võõras inimene — takerduva segase jutu ning punetavate ekslevate silmadega.

„Miks sa jood, Kolja?“ küsis Zina arglikult. „Meil on ju poeg. Ja ka iseenese viid hukatusse.“

„Mis sa norid, pole sinu asi!“ käratas Nikolai toorelt. Nii tuli perekonda tõsine mure.

Jumal hoidku!... Seda on õudne isegi meenutada. Nikolai vaarub hilisõhtul tuppa — meeletu, viltukistud näoga: „Magate, kuradid, logelete — mina aga kannatagu!“ Lauanõud lendavad põrandale... Teinekord talvel toovad võõrad inimesed Nikolai koju ilma palitu ja

mütsita ning jobnu jääb diivanil rahutult magama, läbi une ägades ja hambaid kiristades.

Ka töösse hakkas Nikolai teisiti suhtuma. Varem oli ta tubli konstruktor, kes oma tööd tundis. Teda hinnati ja austati, talle usaldati vastutusrikkaid projekte. Nüüd aga tuli ta tööle pohmeluse tõttu pahuras tujus ja haige peaga ning tegi järjest vigu. Ükskord tekitas ta konstruktorite büroo kollektiivile suure pahanduse: rikkus ära tähtjalise projekti. Nikolaile anti mõista, et teda ei ole enam vaja. Ta esitas lahkumisavalduse ja talle ei tehtud takistusi. Hankinud teise töökoha, püsis ta seal ainult kaks kuud, siis aga läks kolmandale, neljandale... Kaks kuud ei töötanud kusagil. Lõpuks võeti ta läbi häda tööle lukkude valmistamise artelli.

Tema juures kodus hakkasid käima mingisugused võõrad, ebameeldivad inimesed. Hiljuti alles mugav ning puhas tuba kaotas oma tavalise ilme: lehkas viina järele, kibe tubakasuits pani väikese Vova aevastama, räpasel põrandal vedelesid konid ja pudelikorgid. Nikolai kurtis sõpradele oma saatuse üle, valades nagu vana naine pisaraid, need „pätid“ aga — nii nimetas neid endamisi Zina — kiitsid talle libitsevalt järele ja kallasisid viina.

Pärast üht järjekordset joomingut ei suutnud Zina ennast enam tagasi hoida:

„Kui see ei lõpe, mine minema, mine kuhu tahes, aga sinu sõpru ei taha ma enam näha!“

Nikolai hakkas lärmama, et ta on rumal naine, kes ei oska hinnata tõelist sõprust ja kes tahab teda meelega heade inimestega tülli ajada. Veel tükk aega külvas ta Zinat üle solvavate sõnade, hüüete, ähvarduste ja inetu sõimuga. Väike Vova puhkes hirmuga nutma ja nuuksus nagu emalt kaitset otsides läbi pisarate: „Emake, armas, mispärast? Mispärast, armas emake?...“

Mida oli veel oodata? Nikolai veeres silmanähtavalt allamäge, hoolimata kõigist veenmistest, põhjendustest ja palvetest. Koju tuli ta alati öösel, ajas üles naise ja lapse, mürgeldas, ähvardas... Kiiruga mähkis Zina hirmust väriseva Vova teki sisse ja läks sõbranna juurde ööbima. Kaua ei tulnud talle und. Kurbus ja meelegeide röövisid talt viimase jõu.

Nikolai kaotas igasuguse inimväärikuse tunde: alkohol nõudis oma ohvrilt üha uusi lõive. Ta ei töötanud enam kusagil: artell vallandas ta. Narmendavais, määndunud

Joodik on perekonna nuhtlus

ja kortsunud riietes, habemesse kasvanud ja alkohoolikule iseloomuliku vastikult tursunud näoga käis ta tuttavate ja sugulaste pool ning sõna otseses mõttes pressis neilt välja joomaraha. Spekuleerides inimeste kaastundega, mõtles ta välja igasuguseid valesid. Raske on keelata abi inimesele, kellel on kas „ema suremas“, kas „korter täiesti paljaks röövitud“ või „laps haiglas“. Peagi oli ta end sedavõrd valedesse ja võlgadesse mässanud, et teda keegi enam ei uskunud ja kõik pöördusid teda kohates põlastavalt kõrvale. Ja nagu kogu selle loo kokkuvõttena ilmuski sedel: „Lähen minema, ära mind otsi...“

Sellel lool ei ole ega saagi olla õnnelikku lõppu. Nikolai leiti, nõor kaelas, linnalähedasest metsast. Enesetapmine tal siiski ei õnnestunud: abi jõudis õigeks ajaks pärale. Nikolai viidi haiglasse. „Raske juhtum,“ ütlesid arstid.

Nii hukutas joomine alles veel noore inimese, laostas perekonna, põhjustas raskeid kannatusi naisele — abi-kaasale ning emale —, rikkus lapse närvid.

Võidakse ehk öelda: mis parata — tegemist on alkohoolikuga. Kuid keegi pole joodikuks sündinud. Viinakire ohvrid pole kunagi olnud kohe algusest peale alkoholi kiindunud — vastupidi: nad kõik on tundnud viina suhtes isegi vastikust. Kõik see algab tavaliselt tühisest asjast: sada grammi „tuju tõstmiseks“, klaas viina „seltskonna terviseks“, üks naps, „et töö edeneks“.

Kurja juur ei peitu hoopiski klaasis viinas, mitte selles, et inimene võtab napsi oma sünnipäeval, pühade ajal või sõpra kohates. Halb on aga see, et mõned kaotavad kergesti mõõdutunde, harjuvad viinaga, hakkavad süstemaatiliselt jooma.

Ka Nikolai polnud joomariks sündinud. Kuni kolmekümne viienda eluaastani ta peaaegu ei teadnud, mis maitse on viinal. Hiljem aga oli ta sattunud viinaarmastajate seltskonda. Algul jõi Nikolai vähe, sedagi valehäbist, et seltsimeestest mitte maha jääda. Vähehaaval hakkas viinavõtmise talle meeldima, joomine sai harjumuseks, siis aga vajaduseks. Kerge on viinasse kiinduda, raske aga sellest harjumusest vabaneda. Alkohol kutsus esile tahtejõuetuse ja lodevuse, ning Nikolai ei suutnud enam allakäimisest hoiduda.

Ent seda kõike oleks saadud vältida, kui kollektiiv, kus Nikolai töötas, poleks vaadanud oma seltsimehe sagedastele joomistele läbi sõrmede, kui kollektiiv poleks olnud tema isikliku elu suhtes nii ükskõikne.

SEE ALGAB „PAARIST PITSIST“

Paljud arvatavasti teavad (ehkki joodikud sellele sageli käega löövad), et viin mürgitab inimorganismi, kahjustab maksa, halvendab südame tegevust. Alkohol rikub kesknärvisüsteemi, muudab iga haiguse ägedamaks. Alkoholi kuritarvitamine võib tühisemagi haiguse korral põhjustada surma. Vanasõnad ütlevad täiesti põhjendatult: „Kes tihti klaasi tühjendab, see eluiga lühendab“, „Palju jood — vähe elad“.

Kuid viinavõtjatel, neil kes alustavad „tühisest asjast“, „mõnest klaasikesest“, oleks kasulik tõsiselt kaaluda ka

teist külge: napsitaja võib kergesti kaotada inimese palge, nii-öelda moraalselt alla käia. Alkoholi tagajärjel kaotab ta moraalse kindluse. Viin hävitab selle, nagu juhtus Nikolaiga, kisub inimese eemale tervest kollektiivist, tekitab logelemist, püüab elada teiste arvel.

Au, kohuse- ja vastutustunne — need kõik ei tähenda joomarile midagi. Eks ole ta ju joomise pärast valmis igaks nurjatuseks, nagu pettus, riigi raha raiskamine, riigi vara mahajoomine, vargus! Joodik kaotab tavaliselt kontrolli enda ja oma tegude üle. Tal nõrgeneb võime oma käitumist kriitiliselt hinnata.

Joodiku allakäik algab sageli tahtejõu nõrgenemisest. Viin muudab ta iseloomutuks ja tahtejõuetuks. Kõige tühisemgi ebaõnnestumine võib joodiku silmis kasvada tohutuks takistuseks, lüüa tal jalad alt, tekitada nukrameelsust ning röövida talt usu oma jõusse. Pahatihti peab ta ennast „hädavareseks“ ja kurdab, et tal „elus ei vea“. Kuid tegemist ei ole siin hoopiski „vedamisega“. Inimesel ei jätku lihtsalt vaimset jõudu, kuna alkohol röövib selle jäägitult...

MIKS TAL EI „VEDANUD“

„Tõepoolest, mis on viinas head. Aitab!“ otsustas instrumentaallukksepp Kirill Fjodorov. „Ka mul on juba aeg aru pähe võtta. Tuleb keskkool ära lõpetada. Siis aga astun õhtuülikooli.“

Oeldud — tehtud. Kirill hakkas õppima õhtuse vabrikukooli 8. klassis. Õhtuti valmistas ette õppetükke, uuris kogu aeg õpikuid. Sõber Kostja aga naeris pilkavalt. Ta tuli ühiselamusse, nägi, kuidas Kirill võrrandeid pusides iksi ja igrekit otsis ning püüdis sõpra keelitada:

„Kirjuhha, kui tore õhtu on täna! Sina aga istud raamatu taga. Vaata, et jääd viimati pimedaks.“

„Jäta rahule, ära sega!“ tõrjus Kirill teda tagasi.

Kuid kord andis Kirill siiski järele. Järgmisel päeval oli küll algebra kontrolltöö, ta oleks pidanud kordama. Kuid ta läks õhtul õllebaari. Seekord ta vastu ei punninudki. Põhjus oli „tõsine“: Kostjal oli sünnipäev. Joodi tublisti; vaevalt jõudsid sõbrad oma jalgadel koju. Järgmisel päeval valutab pea ja töö ei edenenud. Ja mis siis veel algerast rääkida. Kontrolltöö eest sai Kirill kahe.

Siis veel nagu kiuste võttis üks noormees, tema voodinaaber, naise. Kolm päeva peeti pulmi. Koolis õppimata jäetud materjali oleks Kirill pidanud järele õppima, tema aga lõi käega: „Hea küll. Enne eksameid võtan end kokku.“ Nii kukkus ta eksameil läbi kolmes aines. Siis läks mure pärast õllebaari. Istus, jõi ja mõtles endamisi: „Miks mul küll elus ei vea . . . Nähtavasti on mulle juba sündimisest saadik ette määratud, et pean hariduseta jääma.“

Nii eksitas joomine noormehe õigelt teelt, põhjustas tahtejõuetuse. Algul ei suutnud ta sõbrale ära öelda, hiljem aga ei jätkunud küllalt iseloomu ka koolitööks.

Raske saab olema Kirilli elu, kui ta ei leia endas jõudu halvast harjumusest vabaneda. Tahame loota, et tõelised seltsimehed, mitte säärased nagu Kostja, ei jäta noormeest hätta.

SUNGE LAPSEPÕLV

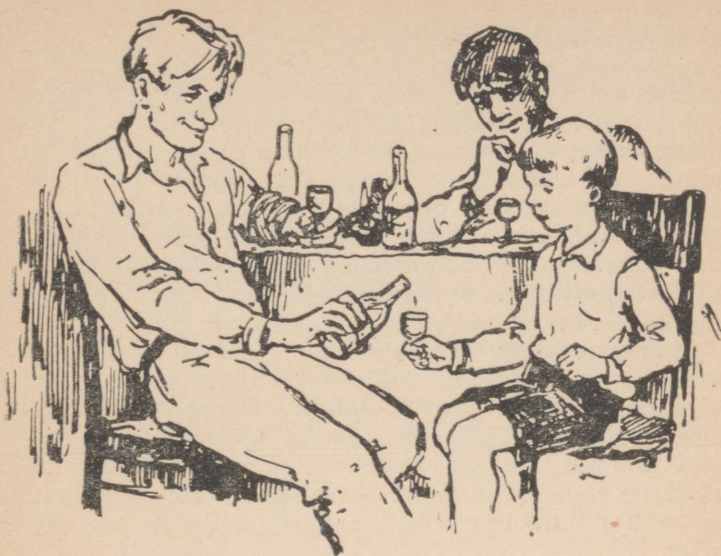
Joodik muutub sageli südametuks ning kalgiks egoistiks. Temasse ei puutu teise õnnetus, ta ei tunne halastust lähedaste inimeste vastu, suhtub ükskõikselt nende palvetesse ja keelitamistesse. Perekonnas käitub ta sageli nagu tõeline despoot, piinab naist ja hirmutab lapsi. Eriti kannatavad säärastes perekondades lapsed. Nad kasvavad liialt tundlikeks ja närvilisteks. Joodikust isad jätavad nad tegelikult ilma kõige kallimast — lapsepõlvest.

Raske ja rahutu oli perekond Horkovide elu. Ja seda kõike sellepärast, et perekonnapea — tisler Vassili Horkov — oli joodik ja mürgeldaja. Kõike halba õppisid lapsed isalt. Kohutav on mõelda: vanem poeg ei ole veel kaheksa aastanegi, kuid on hakanud juba viina jooma. Kui täiskasvanud kodust ära lähevad, kallab Vitja järelejäänud viinatilgad klaasi ja joob. Poissi on tabatud ka väikeselt varguselt, korduvalt on kuulnud, kuidas ta ebasüüdsate sõnadega sõimab.

„Täiesti isasse läinud väänkael,“ kaebas murelikult Maria Ignatjevna, Vitja ema. „Isa viib ta hukatusse.“

Ja isa tõepoolest hukutas poisi.

Et saada viinaraha, tassis perekonnapea sageli kodunt ära nii vajalikke esemeid kui ka toiduaineid. Pärast

Just nagu isa!

üht järjekordset joomingut tuli ta koju poolpaljalt. Laste juuresolekul sõimas naist ja lõi teda. Lapsed pugesis nurka ja jälgisid kohkunult isa.

Kord tuli ta palgapäeval koju joobnuna nagu alati. Raha tõi poole vähem kui palka sai. Naine puhkes nutma. Pisarad ajasid joobnu vihale: „Ah sul on raha vaja? Noh, võta!“ Ta haaras kummuti pealt raha ja hakkas seda joobnu ägedusega katki rebima...

Kaua aega ei sõandanud keegi omavolitsevat lurjust takistada, naise ja laste kaitseks välja astuda. Alles pärast haridusosakonna ja komsomoli rajoonikomitee vahelesegamist määrati lapsed lastekodusse. Esialgu olid nad kinnised ja arad ning karjatasid unes. Järk-järgult sulas võõrastamise jää ja unesid koduse elu painajad. Sõbralikus terves kollektiivis, ümbritsetuna hellituse ja hoolitsusega, leidsid Vitja ja tema õekesed lõpuks lapsepõlve.

Raske on loendada kõike seda halba, mida põhjustab meie inimestele ja ühiskonnale joomine. Alkohol ei lase töötajal kontsentreeruda, hajutab ta tähelepanu, tekitab kahju igal kutsealal. Lukksepp ja insener, puusepp ja näitleja kannatavad ühtemoodi viina kuritarvitamise tõttu. Nad ei saavuta oma kutsealal täielikku meisterlikkust. Sageli elavad viinavõtjad vaid vanast pagasist, ja sedagi teatud ajani. Aegamisi kaotavad nad kõik selle, mis nad on kogunud, ja diskvalifitseeruvad.

Viinaarmastajad kahjustavad nii ennast kui ka perekonda ja lähikondlasi. Peale selle tekitavad nad suurt kahju kogu ühiskonnale, toodavad praaki, tekitavad transpordis avariisid, mis toovad kaasa õnnetusjuhtumeid. Enamik töölt puudumisi on samuti joomisest tingitud. Eriti sagenevad need pärast pühi või palgapäeva. Iga töölt puudumine või praagijuhtum toob aga riigile kahju . . .

„Vasja, Vasja, ärka, sa igavene nuhtlus! Tervelt kolm tundi äratan sind. Brigaad on juba ammugi laavas!“

Kaevur Vassili Bazõkin avas suure vaevaga silmad. Naine vaatas talle etteheitvalt otsa: „Eh, sind, töömehikest . . .“

„Kuidas see siis jälle juhtus,“ tuletas mees nukralt meelde, „nähtavasti sai eile kõvasti võetud, isegi vahetuse ajaks ei ärganud.“

Pea kumises, kogu keha oli valu täis. „Kukkus halvasti välja. Vedasin poisid alt,“ jätkas Bazõkin arutlemist. „Mis aga peaasi — see pole esimene kord . . . Leppisime kokku, et anname täna sütt üle plaani, ja mina . . .“

Kuid südametunnistus ärkas töölt puudujal liiga hilja: tema süü tõttu ei täitnud brigaad sel päeval plaani.

Isegi kõige tühisem annus viina avaldab mõju töövõimele. Juba üksnes 50 grammi alkoholi vähendab tööviljakust 10—20 protsendi võrra. See aga tähendab, et joomise tagajärjel saab riik vähem maaki, kivisütt, metalli ja valmistoodangut. Pohmeluses tööle tulnud inimene võib end vigastada, rikkuda tööriista või masina. Peale selle võivad tema süü tõttu viga saada ka teised inimesed. Sellega ei või leppida. Tuleb häält tõsta iga töölt puudumise ja praagijuhtumi puhul, mille on põhjustanud

joomine; ei mingit halastust tööpõlgurite ja praagitootjate suhtes! Viinaarmastajad, kes tootmist kahjustavad, tuleb rangelt käsile võtta, kasutades selleks kõiki mõjutamisvahendeid — ühiskondlikku laitust, raadiot kui ka ajakirjandust; kuritahtlikult töölt puudujate ja praagitegijate süüasja tuleb arutada seltsimehelikus kohtus — aukohtus.

Sageli aga suhtutakse joodikuisse veel kannatlikult ja heatahtlikult. Juhtub, et autojuht joob töö ajal üks või isegi paar korda. Teda noomitakse ja asi unustatakse, kuna avariid ei esinenud. Siis aga leiab aset avarii, õnnetus, mis lõpeb surmajuhtumiga. Ekspertiis teeb kindlaks: juht oli rooli taga ebakaines olekus. Seda kõike oleks võinud vältida, kui purjutavasse autojuhisse oleks rangevalt suhtutud, kui teda oleks õigel ajal karistatud, temalt pikemaks ajaks load ära võetud.

SEE ON VÄÄR ARVAMINE!

Praegugi veel on levinud arvamine, et viin „elustab“, et inimese loomingulised jõud avalduvad eriti erksalt viinastunud olekus. Seejuures viidatakse millegipärast mõnedele kirjanikkudele või näitlejatele. See ammugi tuntud väärarvamine tuleb jäädavalt kõrvale heita. Tegelikult nõrgendab viina kuritarvitamine mälu, vähendab vaimseid võimeid. Kui palju tõelisi talente on hukutanud alkohol, röövinud neilt loomingulise püüdluse ja töövõime, kahjustanud nende elu! Kõigile on teada, kui võrd hukutavalt mõjus viin näiteks silmapaistvale vene poeedile Sergei Jesseninile, kelle elu katkes nii traagiliselt ja enneaegselt.

Kas maksab meelde tuletada nende tuntud kinonäitlejate nimesid, kes ei suuda enam mängida täie andekusega. Selle põhjuseks on jällegi viinakirg.

Kahjuks on hakanud mõned noored näitlejad, kes on esinenud mõnes õnnestunud osas kas kinolinal või teatris, käituma häbiväärselt, hakanud jooma ja mürgeldama. „Mulle on kõik lubatud — olen talent,“ mõtlevad säärased „tähed“. Aga kui sageli närbub niisuguste „tähtede“ talent, ilma et see õieti õitsele oleks puhkenudki. Viin ei heida armu kellelegi. Alkohol kustutab inimestes „tule“, kirjutas ameerika kirjanik Jack London tõtt oma jutus-

tuses „John Odraiva“, „lämmatab kõik puhangud; kui viin otsekohe ei surma oma ohvreid ega võta neilt mõistust, siis muudab ta nad jõhkraiks, sunnib neid alla käima, moonutab ja vigastab nende hinge ega jäta neile nende endisest õilsusest ja peenetundelisusest jälgegi.“

„TAHTLIK MEELETUS“

Lühike on tee joomisest otsese kuritööni. Joobnud olekus (või joomise tõttu) sooritatakse üle 90 protsendi huligaanitsemistest, rohkem kui 46 protsenti tänavavigastustest, 70 protsenti mõrvadest.

... Ja kuritöid
ükskõik mis laadi,
huligaaniräuskeid
ja plekke elus
tänapäev
sellega
vaid vaagi —
kui suur on
joodud
õlle, viina kogus,

kirjutas Vladimir Majakovski.

Alkohol — see kaval ja õel vaenlane — võib põhjustada tõelise tragöödia seal, kus seda ei oska oodagi. Joobnud inimene sooritab sääraseid tegusid, mis talle kaines olekus pähegi ei tuleks.

Ükski Anatoli Ossetrovi sõpradest ja lähikondsetest ei suutnud uskuda seda, et ta tappis inimese. See teade tabas neid nagu välk selgest taevast. Ossetrov töötas ühes suures tehases. Oma treialitööd tundis ta hästi, teenis korralikult. Teda armastati kui lõbusat seltsivat inimest ja osavat töömeest. Kõik teadsid, et ta õpib õhtuti tehnikumis, kuid keegi polnud kuulnud, et Anatoli oleks kunagi raskuste üle kaevanud. Perekonna ainsa toitjana aitas ta pealegi veel emal nooremat õde kasvatada.

Tal oli küll nõrkus, millele tsehhis muide peaaegu keegi tähelepanu ei pööranud: armastas seltsimeestega palgapäeval napsi võtta. Nii oli see ka tol traagilisel päeval. Joodi viina ning võeti veel ja veel... Siis joobnu ägeduses, olles kaotanud igasuguse kontrolli enda, oma mõtete, tegude ja isegi liikumise üle, tappis Ossetrov inimese. Viin muutis ta märatsevaks nõdrameelseks. Alko-

hol, „see veriste kätega mõrvar“, nagu on väljendanud üks kirjanik, oli sooritanud ebainimliku kuriteo.

Seda juhtumit võib-olla ei oleks maksnud esitada, ütlevad ehk mõned lugejad: see ei ole tüüpiline. Kuritegusid sooritavad enamasti ikkagi kriminaalkurjategijad, paadunud huligaanid, kes ikka veel tekitavad meile kahju, segavad meie elu. Kuid Anatoli Ossetrov ei olnud säärane. Millega seda siis seletada?

Tuletame meelde, kuidas targutavad mõned topsisõbrad: „Ühed võivad juua, teised mitte. Ühed ei kaota joobnud olekus pead, teised aga kaotavad.“ See on täiesti põhjendamata jutt! Missugune „hiina müür“ eraldab neid, kes „võivad“ juua, neist, kes „ei või“? Niisugust müüri ei ole ega saagi olla!

Kõige süütum inimene võib tugevasti joobnuna korda saata metsikuid ning kõlvatuid tegusid. Mitte juhuslikult ei nimetanud vana-kreeka filosoof Aristoteles joobnud olekut „tahtlikuks meeletuseks“. Säärane hullumeelsus tabas viina mõjul ka Anatolit. Tema kuriteo raskust see aga sugugi ei vähenda.

Paljud arvatavasti mäletavad buldooserijuht Vladimir Stepanovi lugu, millest kirjutati „Komsomolskaja Pravdas“. Stepanov viibib kuritahtliku huligaanitsemise pärast paranduslike tööde koloonias.

Ka siin oli viin asjaosaline. Enne 19-aastaseks saamist Stepanov ei joonud. Hiljem aga hakkas proovima... Suuresti aitas sellele kaasa ka halb komme — joomine ükskõik mis põhjusel:

„Meil külas, teate, on niisugune komme: kui oled veristanud lamba ja liha maha münud, pista pool liitrit hinge alla. Kas on mõni pidupäev või tavaline pühapäev — jälle hommikust peale viinaklaas laual.“

Hukatust toob ka see kahjulik, võltstundele rajanev komme tasuda töömehele mingi teene eest viinaga. Jääb mõni masin lagunenud teele kinni ja autojuht tuleb abi paluma.

„Mul tühiasi,“ jutustab Stepanov, „põrutan buldooseri üle kraavi ja tirin auto välja. Kuidas aga autojuht tavaliselt tasub? „Lähme, vennas, ma teen sulle välja.“ Kauplus oli samas, külavärvavas. Veerand liitrit kahe peale ja tundus, et häda pole midagi — tema sõitis minema, mina töötasin edasi. Hiljem hakkas see amet meeldima: „Veerandi eest enam ei tule — roni ise välja...“

See kõik ei võinud lõppeda heaga. Nii juhtuski, jätkab oma juttu Stepanov, „sõitsime kolmekesi buldooseritel tee lähedale alevisse. Ostsime igaüks pool liitrit, poole jõime ära, siis aga tahtsime kapsaid või kurke suupisteks. Nüüd läkski madinaks. Ei mäleta enam, aga tunnistajad rääkisid, et olime ähvardanud alevinõukogu buldooseriga maha lammutada ja kogu alevi üles künda, kui suupistet ei tooda. Sidusime kellegi kinni ja peksime kedagi pudelitega . . . Kohtus oli päris õudne kuulata, millega olime hakkama saanud. Räägitakse, et emad viinud lapsed meie eest varjule . . . Hea, et asi lõppes veel ilma verevalamiseta.“

Nüüd koloonias karistust kandes on noormehel paljugi üle järele mõelda: „Joobnu kaotab mõistuse, ja kui asi veel igaühel halvasti pole lõppenud, siis on see ainult aja küsimus,“ ütleb ta meelegibedusega. „ . . . Üldse jõin maha neli aastat oma elust. On põhjust järele mõelda.“

Võib-olla on see juhtum kujukaks õppetunniks neile, kes peavad joomist süütuks meelelahutuseks.

„KÕIK HÄDAD TULEVAD JOOMISEST“

Tänaval, trammis, pargis, kinos, kodus peab nõukogude inimene olema kindel selles, et keegi teda ei solva ei sõna ega teoga, et keegi ei alanda tema väärikust. Kujutlege, et teiega ühe katuse all on heade, elurõmsate ja tasakaalukate inimeste hulka sattunud tüüp, kes mürgeldab ja märatseb ega lase teisi oma räuskamise ja sõimuga öösel magada. Seetõttu ei saa inimesed korrallikult välja puhata ning lähevad tööle roidunult ja väsinuina.

. . . On õhtu. Elatanud naine soojendab köögis lõunat. Varsti tulevad töölt tütar ja väimees. Äkki kuuleb naine koridoris vaaruvaid samme — kööki vajub naaber, elatanud mees. Ta on joobnud, püsib vaevalt jalgadel. Totrate silmadega jõllitab ta naisele otsa ja . . . virutab ühe hoobiga kastruli põrandale.

„Fjodor Ivanovitš, mis te . . . mis te küll teete, kartke ometi jumalat,“ ütleb ehmunud naine.

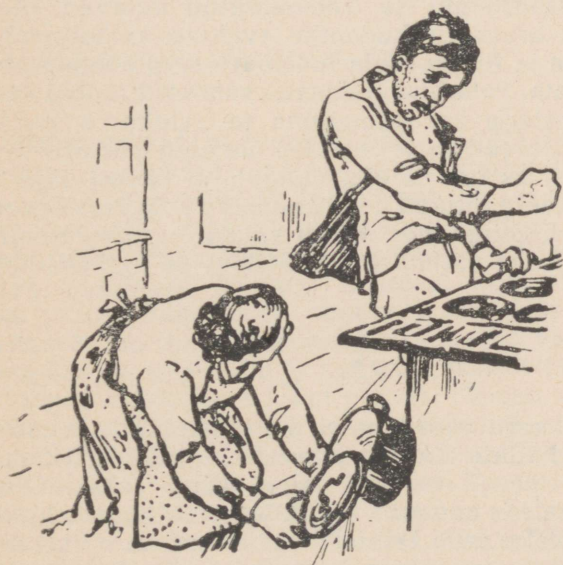
„Mis sa, vana nõid, minust tahad,“ kajab vastuseks sõim.

Joobnu haarab aknalaualt triikraua ja jookseb ähvardades vanakesele järele . . . Pöörane stseen!

Nüüd astub Fjodor Tšuvašov rahvakohtu ette. Kümned silmad vaatavad etteheitvalt joomisest tursunud näoga meest, kes püüab alandlikkuse ja vaguruse maski ette manades end kõigest väest süüst puhtaks pesta. „Kõik hädad minu elus on tulnud joomisest,“ ütleb Tšuvašov vaguralt, „viina tõttu ma „ärritungi“.“

Rahvakohtu väljasõidu-istungil viibivad isikud kuulevad inimese langemise inetut lugu. Joomine tegi Tšuvašovi naise ja tütre elu talumatuks, tema enda aga muutis huligaaniks, sotsiaalselt ohtlikuks inimeseks. Juba aastaid oli ta terroriseerinud korterielanikke, joobnult märatsenud ja ähvardanud neid tappa. Kui ta viinauimas koju tuli, ei julgenud elanikud üldse kööki minna.

Asi läks nii kaugele, et Tšuvašovi naine Jekaterina ja 14-aastane tütar Varja ei saanud enam kodus ööbida. Tšuvašov peksis ja mõnitas neid. Juhtus ka seda, et naine pidi kauemat aega haigevoodis lamama: nurjatu oli teki-

„Kõik hädad minu elus on tulnud joomisest,“
ütles ta kohtus

tanud talle raskeid vigastusi. Mees, perekonnapea — see nimetus ei sobinud hoopiski Tšuvašovile. Raha ta koju ei toonud — jõi kõik kuni viimase rublani maha, sõi naise arvel, muutus tõeliseks parasiidiks.

Nõukogude kohus mõistis allakäinud, laostunud inimese, huligaani ja mürgeldaja kaheks aastaks vangki. Kuid kahjuks ei saa alati kõik Tšuvašovi taolised tüübid teenitud karistust. Ka Tšuvašovi korterinaabrite Ivanovide perekonnal maksis see palju vaeva, et tema vastu kohtuasja algatada.

Huvitav on ka niisugune üksikasi. Advokaat, kes joodikut ning huligaani kaitses, püüdis kohtus oma kaitsealust igati õigustada, pidades demagoogilise kõne, nagu ei oleks süüalune üldse süüdi. Nõukogude avalikkus püstitab õigustatult küsimuse: kas on mõtet mõnede säärase tasuliste advokaatide kohtus esinemisel, kes kaitsevad parandamatuid huligaane ning kurjategijaid. Sageli roniavad sellised „Themise teenrid“ kas või nahast välja, et „oma honorari ausalt ära teenida“, unustades õigluse ja Nõukogude kodanike huvid.

Meie miilitsaorganid ja rahvakohtud võtavad veel vastumeelselt arutusele kodanike avaldusi korterinaabrite, joodikute ja huligaanide lubamatu ning sündsusetu käitumise kohta. Pahatihti tunnevad säärase tüübid end kommunaalkorteris karistamatuina ja „olukorra pere-meestena“, irvitavad korterielanike üle ning mürgistavad nii vanade kui ka noorte elu. Tundub, et täiesti õigesti toimivad sellistel juhtudel need kodanikud, kes taotleavad rajooni täitevkomitee või kohtu kaudu joodikute-mürgeldajate korterist väljatõstmist. Selleks on neil seaduslik õigus.

KOHTUS KUULDUD TÕDE

Joobnud jõhkard võib tänaval ka tundmatuile inimestele jultunult kallale tükkida ja avalikku korda rikkuda. Seejuures ei peagi ta end alati süüdlaseks. „Olin joobnud, ei mäleta midagi“ või „Oleks ma kaine olnud, ega ma siis oleks seda teinud“ — taoline on huligaani vabandus, kui ta vastutusele võetakse. Kuid joobnud olek ei vähenda ühiskondliku korra rikkumise süütegu. On ju Vene NFSV kriminaalkoodeksi 11. paragrahvi

Purjus inimene arvab, et temale on „kõik lubatud“

märkuses öeldud, et joobnud olek ei võta ära vastutust isikult, kes on korda saatnud seaduserikkumise.

... Jaamaesine väljak. Trollibussipeatuses on järjekord. Uksteise järel tulevad masinad, peatuvad, et reisijaid peale võtta. Kaks noormeest püüavad väljaspool järjekorda trollibussi trügida. Elatanud kodanik manitseb neid: „Te ju alles tulite, oodake pisut.“ Kus sa sellega! Vastuseks on inetu sõim ning tõugatakse vanakest, viimane kaotab tasakaalu ja kukub.

Huligaane püütakse kinni pidada. Nemad aga võtavad abiks rusikad, üks annab teisele hoobi ja mõlemad tormavad kallale neile, kes vahele tulevad. Hoobid langevad vasakule ja paremale. On kuulda jämedat sõimu. Juurderutanud militsionäär on sunnitud abi järele saatma. Malevlased toimetavad mõlemad jõhkardid lähemasse miilitsajaoskonda. Kuid nad ei rahune sealgi; märatsevad nii, et neile tuleb hullusärgid selga tõmmata.

Kes on need noormehed? Mis tõukas neid säärase häbi-

väärse käitumiseni? Kes andis neile õiguse inimeste üle irvitada?

Nüüd on mõlemad „kangelased“ kohtu ees. Nende kunagisest „vaprustest“ ei ole jälgegi järele jäänud. Seisavad silmad maas, muljuvad mütse käte vahel. Kaineina on nad heasüdamlikud ja süütud noormehed. Vassili Filippov on kommunistlik noor, õpib õhtuinstituudis, töötab ehitusel. Anatoli Zamjatin on ehitustöö brigadir. Kas nad tunnistavad end süüdi: Ei, kus seda, nad isegi ei mäleta, mis sellel õnnetul õhtul juhtus!

Juhtus aga nii: pühapäeval said tädipojad kokku. Jõid ära pool liitrit. Sellest oli nagu vähe. Võtsid veel. Tui-gerdasid tänavale. Meelemärkusele tulid alles miilitsajaoskonnas. Jah muidugi, nüüd nad kahetsevad: „Me ei joo enam kunagi ja ka teisi püüame takistada.“

„Kas mõistate, et seda kõike ei oleks juhtunud, kui te poleks joonud?“ öeldakse neile kohtus.

Jah, nüüd nad saavad aru, et käitusid alatult. Kas tõesti on selleks, et seda lihtsat tõde mõista, vaja kuulda seda kohtu suu kaudu.

Jutustasime mõnedest joomise juhtudest, mis viisid erinevaid inimesi süüpinki. Kõik need juhud räägivad aga ühte: võitlus igasuguste joomise nähtuste vastu tähendab võitlust kuritegevuse vastu.

NAHTUS, MIS ON MEIE KORRALE VÕÖRAS

Millega seda seletada, et meie keskel leidub veel joodikuid, allakäinud inimesi, kes nii oma välimuse kui ka käitumisega meie ühiskonnale häbi teevad.

Nõukogude riigis ei ole ega saa olla alkoholismile mingit sotsiaalset alust. Ammugi on möödunud need ajad, kus kurnatud ning puudusest ja sunnitööst meeleheitetele viidud inimene läks kõrtsi „oma muresid uputama“.

Rahva viletsus, harimatus ja õigusetus soodustasid tsaariaegsel Venemaal joomise levikut. Ainuüksi aastail 1900—1913 suurenes alkoholi tarvitamine iga elaniku kohta 20 protsendi võrra! Ega asjata nimetatud tsaariaegse Venemaa riigieelarvet „joodikute eelarveks“: ligikaudu üks kolmandik riigikuludest kaeti viinamüügist saadud sissetulekutega.

Rõõmutu ja masendava pildi tööinimese elust tsaariaegsel Venemaal on andnud M. Gorki oma romaanis „Ema“.

„Vabrik oli päeva neelanud, masinad olid inimeste lihastest nii palju jõudu imenud kui nad vajasid. Päev oli elust jäljetult kustutatud, inimene oli jälle ühe sammu haa poole astunud... Aastatega kogutud väsimus oli inimestelt võtnud isu, ja söögi alla joodi palju, ärritati magu viina terava kõrvetusega.

... Noored istusid trahterites või korraldasid üksteise juures simmaneid, mängisid lõõtspilli, laulsid rõvedaid, inetuid laule, tantsisid, ropendasid ja jõid. Tööst roidunud inimesed jäid ruttu joobnuks, ja kõigi rinnus ärkas arusaamatu haiglane ärritus... Ja igast selle rahutu tunde väljavalamise võimalusest kinni haarates kargasid inimesed tühiste asjade pärast metslooma tigidusega üksteisele kallale...“

Meie elame teisel ajal. Nõukogude võim on jäädavalt lõpu teinud töötava rahva süngele ja lootusetule elule. Meie maal on kõige väärtuslikum, kõige kallim töötav inimene. Kõik tehakse meil inimese nimel, inimese heaks. Tema jaoks ehitatakse uusi linnu ja elektrijaamu, rajatakse kultuuripaleesid, staadione, teatreid, koole ja sanatooriume. Tema jaoks kasvatatakse kõige rikkalikumaid saake, haritakse üles ääretuid uudismaid, rajatakse uusi magistraalteid, ehitatakse kõrgahje ja šahte. Meil on igale inimesele avatud selge ning avar tee ellu. Nõukogude inimestel ei ole ega saagi olla mingit põhjust selleks, et end viinaga uimastada.

Tänu kultuuritaseme tõusule ja kasvatustöö aktiviseerimisele on meie maal joomine järsult vähenenud.

Kuid rahul olla on meil veel vara. Joomisest kui igandist, mille meile pärandas pime ning vaene isevalitsuslik Venemaa, ei ole meil veel lõplikult lahti saadud. Oleks andestamatult ekslik mõelda, et tsaarivalitsuse poolt sajandite jooksul rahvale külge harjutatud ja kultiveeritud joomine võiks kaduda iseendast, ilma et meie ühiskond halastamatult selle pahe vastu võitleks. „Joomine,“ ütles seltsimees N. S. Hruštšov vestluses Kalinovka küla kolhoosnikutega, „on ühiskonnavastane, meie korrale täielikult võõras nähtus... Me peame kuulutama kõige rangema võitluse joomise vastu ja sellele pahele lõpu tegema.“

Kellelgi ei ole õigust kõrval seista või ükskõikseks jääda, kui tema silmade all harjutatakse viina jooma alaealist, kui igavuse tõttu või mõnel teisel põhjusel hakkab jooma ta seltsimees või lihtsalt tuttav inimene.

ESIMISEST PALGAST...

Kujutage endale ette, et teie juurde tehasesse tuleb noormees, elus kogenemata, pisut arglik, nagu ikka uus-tulnuk. Seljataha on tal jäänud kooliaastad, nüüd on ta töömees. Olles uhke oma uue seisundi üle, töötab ta ausalt ja hoolsalt, püüdes tungida tootmise saladustesse.

Säravate silmadega võtab ta palgapäeval vastu oma esimese palga. Võib-olla alles täna tunneb ta end esmakordselt tõeliselt iseseisvana. Millest ta unistab? Kas osta emale kingitus? Minna oma tütarlapsEGA teatrisse? Või muretseda fotoaparaat?

Noormehe juurde astub jultunud naeratusEGA „kogenud“ ja „elutark“ inimene: „Noh kuidas on, said kätte? Tähendab lähme, vennas, niisutama töölisEks ristimist?“ Niisugust pilti kohates ärge jääge ükskõikseks, kallid seltsimees! Takistage seda lurjust, kes toob noormehe ellu suure õnnetuse! Sageli tuleb inimese langemise algust otsida just säärasest esimese palga puhul korraldatud joomisest, sest sellele võib järgneda terve rida uusi joominguid — algul palgapäevadel, siis aga juba igal põhjusel, ja isegi ilma põhjuseTa. Mõni aeg edasi võime juba näha eilset kogenematut ja kergeusklikku noormeest rahvakohtu ees, kes häbelikult silmi maas hoides sosistab: „Olin joobnud, ei mäleta kõike.“ Nüüd juba ei saa enam mingi kahetsus teda teenitud karistusest päästa.

Sellel noormehele nii õnnetul päeval on vähe neid, kes meenutavad, et see kõik algas esimesest palgast... Kas ei võiks kommunistlikud noored, ametiühinguorganisatsioon järele mõelda selle üle, kuidas tähistada noore töölise esimest palgapäeva? See päev on talle tõepoolest ebatavaline! Võib-olla, et vanemate seltsimeeste ja komсомoli sekretäri soojad ja südamlilikud sõnad töölise aust, nõukogude inimese aust, tervitused pidulikus olukorras, kaadritööliste nõuanded kaitsevad noorukit joomaseltskonna eest, päästavad teda häbist.

Jooming toimub tavaliselt seltskonnas. Kui viinavõtjate seltskonda satub uustulnuk, kes ei joo, siis püüavad „vanad kalad“ teda oma nõusse meelitada: „Joo, mis mees sa muidu oled!“, „Ega sa memmepoeg ole“, „Noh näita, et oled täitsamees!“

Ja „täitsamees“ hakkab „näitama“. Juua ta ei taha, juba viinalõhn paneb ta iiveldama. Kuid ta peab teistele näitama oma „mehisust“, et endale nagu öeldakse — mitte häbi teha. Ja joob. Algul vastu tahtmist, suure pingutusega. Kuid seda korratakse ikka ja jälle. „Jõed algavad ojakestest, joomine — klaasikestest,“ ütleb vene vanasõna. Nii tekib harjumus ja sellest ei ole alati kerge lahti saada.

HALB TRADITSIOON

Pahatihti kasutatakse sõna „niisutama“. Vaevalt taipavad kõik selle mõtet. Kuid see-eest tunnevad seda sõna hästi need, kes ilma põhjuseta juua armastavad.

Esimese palga puhul

.. Jura Filippov tuli kõigest pool aastat tagasi tööstuskoolist tehasesse. Kõik need kuud pani ta raha kõrvale, et osta heakvaliteedilisest riidest nägus ülikond. Peatselt täituski see soov. Ühel kevadisel pühapäeval ostis ta universaalmagasinist eeskujulikult õmmeldud nägusa ülikonna. Rõivapakki kandes sammus Jura rõõmsalt ühiselamusse. „Tore,“ mõtles ta, „kolmsada rubla jäi veel järele, saadan selle emale, las ostab endale kleidi.“

Kuid kõik läks teisiti. Toauksel kohtasid teda sõbrad Kolja Gvozdilov ja Serjoža Kopõlov, kes töötasid temaga samas tsehhis.

„Näita aga välja, mis sa ostsid! Pane selga, vaatame kuidas istub!“

„Hea ülikond! Seda ei ole patt niisutada!“ hüüdis Nikolai.

„Aga tingimata. Muidu ei pea kaua vastu,“ lisas Sergei.

Jura ei julgenud ära ütelda. „Tõepoolest,“ mõtles ta, „võib-olla peabki nii olema.“ Noormees ruttas viina ja suupiste järele. Joodi ja jorutati laulda. Hiljem aga, umbes tunni aja pärast, mangesid sõbrad talt veel raha: oli tarvis „korrata“.

Hilja õhtul mindi vaevalt jalul seistes tänavale. Jura pea kumises, sõidutee, majad, puud — kõik keerlesid läbisegi. Käia oli raske. Ta komistas ja kukkus porilompi. Edasi ei mäleta ta enam midagi. Noormees ärkas kainesustumajas, heitis pilgu uuele ülikonnale ja... puhkes nutma: ülikond oli üleni pori ja mustusega koos, põlvel haigutas auk, raha polnud taskus mitte kopikatki.

On hea, kui Jural kaob pärast seda juhtumit tahtmine „niisutada“ nii oma kui ka võõraid oste! Kuid leidub veel neid, kes on valmis „niisutama“ sõna tõsisel mõttes igat sisseostu. On teada juhused, kus noormehed niisutasid ühes seltskonnas sokkide ostu. Pahatihti aga juhtub, et taolised „naljad“ ongi inimese langemise alguseks.

Me ei ole vagatsejad. Keegi meist ei ole kaetud laua juures tervisejoomise vastu sünnipäeval, uuel aastal, uue korteri puhul või mõnel muul pidulikul juhtumil. Kuid seda tava ei tohi kurjasti kasutada ja juua igal, vahel isegi kõige tühisemal põhjusel.

Joomise vastu võitlemist takistavad sageli niinimetatud kaastundlikud inimesed. „Mis sellelt joobnult ikka tahta! Noormees on pisut võtnud ja teeb natuke nalja, kel seda ei juhtu!“ ütlevad vahel säärased „eestkostjad“ härdameelselt. Niisugune heatahtlik suhtumine on joodiku soosimine; ta jätkab joomist ja mürgeldamist. Kahtlemata kaob tal aga himu juua ja ebakaines olekus tänavale ilmuda, kui tema käitumine leiab sugulaste, seltsimeeste, tuttavate ja lihtsalt möödaminejate poolt raevukat hukkamõistu ja põlgust.

Muidugi ei saa öelda, et iga ebakaine isik tingimata huligaanitseb või solvab teisi. Kuid kas juba joobnu vastik ning inetu välimus — ekslevad, mõttetud silmad, seosetu kõne, iiveldamapanev viinalehk — ei ole üldsuusele solvav, kas juba see ei ole meie eetiliste ja esteetiliste põhimõtete rikkumine? Kui sageli aga leidub niisugusel juhul neid õrnasüdamelisi, kes joobnule isegi kaasa tunnevad: „Pole viga, kullake, mine maga ilusasti välja.“

PUSKAR — ÕEL VAGIJOOK

Leidub veel inimesi, kes selle asemel, et joomise vastu võidelda, seda isegi igati soodustavad. Need on puskariajad, kes äritsevad omatehtud viinaga. Nad elavad vaid enda lõbuks ega tööta kusagil: „metsakohin“ toob neile soliidset sissetulekut. Nad meelitavad oma võrku tahtejõuetuid inimesi, joodavad neid purju, mürgitavad nende organismi mürgise õliga, mida puskar sisaldab. Need päevavargad ajavad vahel karistamatult oma musta äri, toovad kahju perekonnale ja ühiskonnale, raiskavad tohutul hulgal toiduaineid.

Puskariajajaid pesitseb ka linnades. Kuid sagedamini leiavad nad endile varjupaiga maakohas. Pühapäevadel, pidupäevadel või mõne muu sündmuse puhul on puskariajaja oma „kaubaga“ platsis.

Grupp Pensa oblasti Nižni Lomovi rajooni Kalinini nimelise põllumajandusartelli kolhoosnikuid kirjutab „Pravdas“ sellest suurest kahjust, mida puskariajamine on kolhoosile tekitanud: „Joodikud rikuvad töödistsip-

liini, ajavad nurja tähtsaid tootmisülesandeid, käituvad avalikes kohtades ja perekonnas inetult.

Puskariajamine on kahjulik veel sellepärast, et puskariajajad hävitavad kuritegelikult suurel hulgal väärtuslikke toiduaineid. Maa tarbijate kooperatiividesse tuuakse iga aastaga üha rohkem suhkrut ja pärimi. Kuid meie kohalikud „keemikud“ ostavad need kiiresti ära ja ajavad viinaks.“

Mõnes meie külas on säilinud veel religioossete iganditega seotud kahjulik tava: niimimetatud kirikupühade pühitsemine. Sellega kaasnevad sageli joomapeod.

Nendel päevadel muutuvad puskariajajad päris jultunuks — ronivad oma pimedatest urgastest välja, kaubitsevad kõikjal oma „märjukesega“, joovad ise ning joodavad kolhoosnikuid ja noori. Püüdes „jumalale meelepärased“ olla joovad inimesed end purju ega tule mitmel päeval tööle. „Kirikupühadel“ korraldatud joomingud toovad endaga sageli kaasa tülisid ja lööminguid. Inimesed saavad kannatada, kolhoos saab kahju.

Partei XXI kongressi tribüünilt lausuti vihaseid sõnu puskariajamise kohta. Paljud kongressi delegaadid mõistsid oma sõnavõttudes joomise hukka ja tegid ettepaneku tugevdada võitlust selle pahe ning puskariajajate vastu. Suure rahuldustundega võtsid nõukogude inimesed vastu N. S. Hruštšovi sõnad, mis ta ütles kongressil selle kohta, et joodikute ja puskariajajate vastu tuleb pidada otsustavat võitlust, tuleb võtta tarvitusele kõige rangemad abinõud nende suhtes, kes kuritarvitavad alkohoolseid jooke ja rikuvad avalikku korda, ning eriti nende suhtes, kes tegelevad puskariajamisega.

Kõigi ausate kodanike, laialdase üldsuse kaasatõmbamine võitlusesse puskariajajate vastu aitab meil joomist likvideerida. Hästi toimivad kõik need, kes, saanud teada puskariajamise või puskariga kaubitsemise faktidest, teatavad sellest miilitsaorganitele. Eelkõige peavad kommunistlikud noored suunama oma „kerge ratsaväe“ teravad nooled puskariajajate vastu, tooma nad ühiskondliku kohtu ette.

Noortöölist Volodja Nefedovit tabas ränk õnnetus: kahe kuu jooksul kaotas ta mõlemad vanemad. Algul tunti talle siiralt kaasa, kõik kutsusid teda üksteise võidu endale külla. Hiljem hakati tema õnnetust aegamisi unustama. Noormees sulgus endasse, muutus sõnakehvaks. Kurbus aga ei tahtnud lahkuda. Raske oli tulla tühja, vaikseks jäänud tuppa, kus iga ese meenutas talle rasket kaotust, kutsus esile nukraid mälestusi.

Kuhu minna oma kurbuses. Leidus sõpru. „Sinu olukorras tuleb viina võtta,“ kinnitasid need üksteise võidu. Ja Volodja andiski sellele keelitamisele järele.

Sageli läks ta otse tehasest õllebaari või tuttava onu Vanja juurde, kellel oli alati tagavaraks pudel puskarit ning kes võitis noormehe poolehoidu oma „südamliku jutuga“. Alles siis, kui Volodja hakkas ebakaines olekus tööle tulema, muutus kollektiiv rahutuks: mis noormehga lahti on? miks ta joob? Kui aga oleks osutatud tema suhtes rohkem peenetundelisust ja hingelist soojust, kui seltsimeest oleks ümbritsetud tähelepanu ja hoolitsusega, kui teda ei oleks jäetud hädas üksi, siis ei oleks Volodja läinud ei õllebaari ega onu Vanja juurde.

KOLLEKTIIV ON VÕIMAS JÕUD

Tervel, sõbralikul kollektiivil on suur jõud. Kollektiivis on mure väiksem ja rõõm suurem. Kui keegi komistab, sirutavad seltsimehed talle abistava käe. Tõtt on vahest valus kuulda, kuid mis parata! Mitte see ei ole tõeline sõber, kes järele kiidab, vaid see, kes tõtt räägib. Kui noormees on kõigi silme all sattunud „viinakuradi“ küüsi, on hakanud jooma, viibima sobimatus seltskonnas, ei tohi keegi temast rahulikult mööda minna, vaid tuleb viivitamata häiret tõsta. Me ei jäta ju saatuse hoolde seltsimeest, kes on haigestunud ohtlikku haigusse. Ent joomine, mis ei alga otsekohe, vaid vähehaaval, klaasikaupa, — kas see ei ole haigus, mis võib inimese hukutada ja vigaseks teha?

Kuid pahatihti märkab kollektiiv või komsomoliorganisatsioon noort inimest alles siis, kui ta on kas juba hakanud jooma või sooritanud raske eksimuse. Alles

siis hakatakse „uurima“ kus ta oli, kellega sõbrutses, mida harrastas... Miks seda aga varem ei teatud? Nii tulebki välja, et noormehe vastu tuntakse huvi vaid tööajal, n. ö. „vilest vileni“.

„On tubli, distsiplineeritud töötaja, võtab koosolekust osa,“ arutavad veel aktivistid. „Mis ta'ga ikka jännata, on talle siis lapsehoidjat vaja või?“

See ei ole aga midagi muud kui tuimus ja ükskõiksus seltsimehe suhtes!

IGAÜHELE MIDAGI MEELEPÄRAST

Kui rikas on inimese elu, kui mitmekülgsed on tema vaimsed nõuded! Kuidas me ka ei oleks haaratud tootmisalasest tegevusest, kui palju vaimset ja füüsilist jõudu me ka ei pühendaks oma töösse, ikkagi taotleb igaüks meist veel midagi huvitavat, kultuurset, et pärast tööd kasulikult puhata. Selleks on meil loodud kõik võimalused. Kultuuripaleed, staadionid, klubid, raamatukogud, kinod — seda kõike on andnud meile riik, et meie inimesed oleksid kultuursed, terved ja elurõõmsad. Pidevalt kasvab kultuuriülikoolide arv, paljudes neis on loodud teatri-, muusika-, koreograafia-, kujutava kunsti osakonnad.

Oskuslikult korraldatud massiline kultuuri- ja sporditöö on tähtsaimaks abinõuks võitluses joomise vastu. On tarvis vaid rakendada kõik püüdlused ja hoolitseda selle eest, et igaüks leiaks endale meelepärase tegevuse.

Juhtub aga vahel ka nii: noor inimene tahaks meelasti tegelda näiteks spordiga. Juba poisikesena ajas ta hoovis taga tühja konservikarpi, unistas jalgpalliväravatest. Kuidas aga saada tõeliseks sportlaseks? Tehasespordiseksioon ei tööta, läheduses staadioni ega spordiväljakut ei ole. Teine aga tahaks uut huvitavat raamatut lugeda, kuid ei tea, missugust nimelt. Ta saab seltsimehelt detektiivromaanide spioonide kohta, üsna ilmetu raamatukese, mis ei ole meelega ega südame järele. Kolmas astuks meeleldi näiteringi, klubis aga on ainult laulukoor ning juurdelõikus- ja õmblusring. Noormehel on õhtuti igav. Läheks klubisse, kuulaks huvitavat loengut aatomienergiast või Maa kunstlikest kaaslastest, kuid

seal jookseb vana film, pärast filmi on tants radiola saatel. Ja nii igal õhtul.

„Parem lähme Fedjaga jooma nagu eile,“ mõtleb noormees, „siis saab nalja.“ Ja juba ongi Fedja platsis: „Griš, kuule! Lähme jooma mõne klaasikese?“ Nii õhutab igavus — see alkoholi truu abimees — joomisele. Kuid igavusest ei oleks juttugi, kui noorte puhkust, eriti piduja pühapäevadel, organiseerida lõbusalt, kaasakiskuvalt. Kui klubis organiseerida näiteks vaidlus teemal, mis noori erutab, kuulutada välja konkurss parima deklameerija, tantsija või laulja nimele, korraldada spordimänge ja võistlusi — kas siis noor inimene vahetaks kõik selle „saja grammi“ vastu? Niisugustele õhtutele tuleb kutsuda nii aktiviste, neid, kes on alati platsis, kui ka niinimetatud „passiivseid“, kes mitmesugustel põhjustel kollektiivist eemale hoiduvad.

KOMMUNISTLIKUD NOORED ON „VIINAKURADI“ VASTASED

Komsomoliorganisatsioonidel on tohutu vahendite arsenal võitluses joomise vastu, neil on olemas kõik võimalused teha juba algstaadiumis „viinakuradile“ lõpp peale. Võib laialdaselt organiseerida vestlusi, loenguid ja ettekandeid ning esineda ajakirjanduses selle kohta, et joomine ei sobi kokku nõukogude inimese väärikusega, selle kahju kohta, mida põhjustab viin nii ühiskonnale kui ka viinaarmastajale endale, tema moraalsele ja tervisele. Kuid see on asja üks külg.

Sama tähtis on joomise vältimine, see, et kõigi jõududega ära hoida noorte sattumist joomaseltskonda, hoolitseda noorsoo huvide ja kultuurse puhkuse eest. Siin on võimalused tõepoolest piiramatud: mitmesugused üritused spordi- ja massilise kultuuritöö alal, ekskursioonid, turismimatkad, noorte peod, kunstilise isetegevuse ülevaatused jne.

Iga staadion, iga küla- kui ka tööliisklubi võib külalisklaskelt avada ukseid noortele, muutuda neile armastatavaks kultuurse puhkuse kohaks. Suure populaarsuse on võitnud viimasel ajal reas linnades loodud noortekohvikud. See on hea algatus ja seda tuleb igati tervitada. Kui noor inimene saab õhtul istuda koos seltsimehe või sõb-

rannaga mugavas ruumis tassi kohvi juures, vabalt vestelda, vaadata värskaid ajakirju, mängida malet, siis muidugi ei tõmba teda joomaseltskond ning ta ei lähe õllebaari.

Tähtis on ka see, et hoolitsetakse noorte ühiselamute heakorrastamise eest, aidatakse noortel töölistel õigesti oma palka kulutada.

MALEVA STAAP TEGUTSEBI

Meie rahvas on kuulutanud range ning halastamatu võitluse joodikute, mürgeldajate ja huligaanide vastu. Selles võitluses on äärmiselt tähtis vabatahtlike rahvamalevate tegevus ühiskondliku korra kaitsel. Niisuguseid malevaid luuakse praegu kõikjal — ettevõtetes ja ehitustel, sovhoosides ja kolhoosides, õppeasutustes ja majavalitsustes.

... Malevlased, puidutöötlemise tehase töölised Sergei Rõzov ja Viktor Sokolov, olid pargis valvel. Oli juba hilja, inimesed suundusid rahulikult jalutades väljapääsu poole, kinos oli lõppenud viimane seanss.

Kõik oli rahulik, mingisuguseid sündmusi ei olnud õhtul toimunud, välja arvatud see, et sõbrad olid kinni pidanud kaks poisikest, kes püüdsid üle plangu ronida. Poistele tehti tubli peapesu. Nad püüdsid kokkunult ringi vaadates end kaitsta.

„Paid onukesed, me ei tee seda enam, me ju saame aru. Teame väga hästi!“

Viktor, keda poiste kokkunud ilme vägisi naerma ajas, ütles muiates: „Noh kaduge, kotkad! Kuid vaadake, et te enam meile pihku ei satu!“

Valvekord lõppes ilma „eriliste vahejuhtumiteta“. Siis aga köitis malevlaste tähelepanu kinoukse juurest kostev lärm. Vaevalt jalul püsiv joobnud mees püüdis kinouksest sisse trügida. Ta tõukas piletikontrollija jõhkralt eemale ja kinnitas: „Kao eest, seal istub Manja, ootab mind! ...“ Järgnes jäme sõim.

„Kodanik, tulge kaasa!“ ütles Sergei rahulikult ja pani käe mürgeldaja õlale.

„Kes sina niisugune oled? Mis see sinu asi on? Kao minema, kas kuuled?“ jätkas joobnu trügimist. Kuid

peagi jäi ta vait, taibates nähtavasti, et tema olukorras on parem suu kinni pidada.

Viimaks on nad maleva staabis. Staabiülem, parteiorganisatsiooni sekretäri asetäitja Ivan Vjatkin võttis joobnu käest dokumendid:

„Nõndaks-nii, tähendab Dubov, Vassili Jevdokimovitš, kudumisvabriku raamatupidaja. Kuidas teie siis niikaugele jõudsite? Joote end nii täis, et oma nimegi ei mäleta, ja lööte veel lärmi kah, solvate kaaskodanikku!”

„Kuidas on, poisid,“ pöördus Vjatkin malevlaste poole, „kas teatame vabrikusse ka? Las võtavad raamatupidaja korralikult käsile!”

Kaks nädalat hiljem kannab Ivan Vjatkin maleva staabi istungil ette abinõudest, mis on tarvitusele võetud joodikute ja huligaanide tõkestamiseks. Ta jutustab ka sellest, et Dubovi käitumist arutati vabriku kollektiivi üldkoosolekul.

„Meie raamatupidaja istus, punane nagu keedetud vähk,“ rääkisid malevlased Rõžov ja Sokolov, kes sellest arutlusest osa võtsid, „kibeles toolil ega teadnud, kuhu silmi panna. Pärast võttis sõna. Töötas ja vandus jumala nimel, et enam ei võta viina suu sissegi...“

Toodud näide on rahvamalevate tegevuse kohta tüüpiline ja iseloomustav. Tavaliselt teatavad nad töökohta igast ebakaines olekus avalikku kohta ilmumise juhtumist, nõuavad, et joodikute sündsusetuid tegusid arutataks kollektiivi, avalikkuse ees. See on aga väga mõjuv abinõu.

KA TEIE ABI ON VAJALIK,
SELTSIMEHED KIRJANIKUD JA
KINOTOOTAJAD!

Kirjanduse, teatri ja kino määratu suur kasvatajaks on üldiselt teada. See võib etendada suurt osa võitluses joomise vastu. Huvitav on sellega seoses meenutada J. Uspenskaja ja L. Ošanini näidendit „Võlur Zõrjanov“, mis näitab, kuidas joomine hävitab talendi ja rikub hinge. Autorite tähelepanu keskpunktis on andeka kirurgi-silmaarsti saatus. Ta osavad käed annavad inimestele tagasi nägemise, seepärast nimetatakse teda „võluriks“. Mida aga teeb temaga viin, millesse ta on nii

kiindunud? Töökas ja andekas inimene ning hea perekonnaisa muutub bürokraadiks, labaseks inimeseks, oma perekonna despoodiks.

Kirjanik Georgi Šošmin jutustab oma raamatus „Tagasipöördumine ellu“ loo andekast viuldajast Viktor Novikovist, kes kiindus järk-järgult üha enam viinasse, muutus parandamatuks joomariks, alkohoolikuks, laostunud ja tahtejõuetuks inimeseks. Kuid Novikov ei hukkunud jäädavalt kui inimene ja kui isiksus. Ravi ja töö tõid ta tagasi normaalsesse, tervesse ellu. Suure soojusega on romaanis antud arst Meštšerjakovi kuju. „...Kui alkohoolikut saab veel päästa, siis ära lase teda muutuda lurjuseks! Siin tuleb rakendada kõik abinõud: niihästi üldsus, ajakirjandus, miilitsaorganid kui ka arstiteadus,“ arvab Meštšerjakov.

Kuid taolisi teoseid on veel vähe ja need ei võta meie kirjanikelt tähtsat ülesannet: joomist häbimärgistada ja hukka mõista.

Headel ja õpetlikel kunstilistel filmidel, mis paljastavad ja piitsutavad joomist, on kahtlemata samuti suur kasvatuslik tähtsus. Kuid see teema ei ole kahjuks leidnud kinos väarikat kajastamist. Vastupidi, meie filmides vilksatavad veel pahatihti kaadrid, mis kujutavad joominguid.

KOMMUNISMI ME NEID KAASA EI VÕTA!

Meie rahvas ehitab helget ning kaunist homset. Kommunismi piirjooned muutuvad iga aastaga üha nähtavamaks ja selgemaks. Neid võib näha nii hiiglaslikes elektrijaamades, uute majade kvartalites, tehaste automaatliinides, kommunistliku töö brigaadides kui ka paljus muus, uues, mida meie elu pidevalt sünnitab. Ja missugused inimesed on meil üles kasvanud nõukogude võimu aastail! Me tunneme uhkust oma noorte kaasaegsete üle, uudismaade ja taiga-avaruste alistajate, uute kõrgahjude ja kaevanduste rajajate üle, nende meie seltsimeeste üle, kes on valmis kodumaa esimesel kutsel ilma igasuguse kõhkluseta maha jätma oma senise harjunud elukoha ja suunduma sinna, kus on vaja nende osavaid käsi ja entusiasmi. Meie inimeste, meie noorte kaunist moraalset

palet tunneb kogu maailm, nendest võetakse eeskuju, nende järgi joonduvad kõigi maade miljonid töötajad.

Nõukogude inimesed ehitavad uut elu, uut elulaadi. Me kihutame oma ridadest välja kõik need, kes ei lase meid rõõmsalt elada ja töötada: loodrid ja parasiidid, altkäemaksuvõtjad ja pugejad, joodikud ja huligaanid.

Partei püstitas kogu nõukogude üldsuse ette, kommunistliku noorsooühingu ette ülesande: kasvatada juba nüüd noortes inimestes kommunistliku ühiskonna inimese omadusi. Praegusel noorel põlvkonnal tuleb ju elada ja töötada kommunismi ajal. N. S. Hruštšov ütles NLKP XXI kongressil: „Et jõuda kommunismini, kõige õiglasema ja täiuslikuma ühiskonnani, kus täiel määral välja arenevad vaba inimese kõik parimad moraalijooned, on meil juba nüüd vaja kasvatada tulevikuinimest.“

Endastmõistetavalt on sissepääs sellesse tulevikku kindlalt suletud joomareile, huligaanidele ja teistele amoraalsetele tüüpidele. Teame, et nendega seisab meil veel ees visa võitlus.

SISUKORD

Raske juhtum	3
See algab „paarist pitsist“	6
Miks tal ei „vedanud“	7
Sünge lapseõlv	8
„Oli amet, oli raha — viinaklaasi mattis maha“	10
See on väär arvamine!	11
„Tahtlik meeletus“	12
„Kõik hädad tulevad joomisest“	14
Kohtus kuuldud tõde	16
Nähtus, mis on meie korrale võõras	18
Esimesest palgast...	20
Halb traditsioon	21
Sääraseid „eestkostjaid“ me ei vaja	23
Puskar — õel vägijook	23
Parim sõber „onu Vanja“	25
Kollektiiv on võimas jõud	25
Igähele midagi meelepärast	26
Kommunistlikud noored on „viinakuradi“ vastased	27
Maleva staap tegutseb!	28
Ka teie abi on vajalik, seltsimehed kirjanikud ja kinotöötajad!	29
Kommunismi me neid kaasa ei võta!	30

В. Синайская
РЕКИ НАЧИНАЮТСЯ С РУЧЕЙКОВ...

На эстонском языке

Эстонское Государственное Издательство
Тяэлин, Пярнуское шоссе, 10.

*

Toimetaja L. Riikoja
Kunstiline toimetaja I. Torn
Tehniline toimetaja T. Veber
Korrektor H. Nassar

Ladumisele antud 14. XII 1959. Trükkimisele antud 20. IV 1960. Paber 54:84, 1/16. Trükipoognaid 2. Formaadile 60:32 kohaldatud trükipoognaid 1,64. Arvutuspoognaid 1,64. Trükiarv 5000. Tellimise nr. 2168. Trükikoda „Punane Täht“, Tallinn, Pikk tänav 54/58.

Hind 45 kop.

45 kop.

A-23112₁₁

TÜ RAAMATUKOGU

1 0300 00376721 9